

УДК 341.4:323.28

Вікторія Грачова,

аспірантка Українського державного університету фінансів
та міжнародної торгівлі

УНІВЕРСАЛЬНИЙ МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ У КОНТЕКСТІ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

У статті досліджено універсальний міжнародний стандарт кримінально-правової боротьби з тероризмом у контексті її ефективності. У зв'язку з цим розглянуті основні норми та принципи універсальних антитерористичних договорів, що забезпечують глобальну кримінально-правову боротьбу з тероризмом, та визначені напрями її вдосконалення.

Ключові слова: універсальний міжнародний стандарт кримінально-правової боротьби з тероризмом, універсальні антитерористичні договори, ефективність міжнародно-правового регулювання боротьби з тероризмом.

В умовах глобалізації універсальне міжнародне право запроваджує єдині регулятори у багатьох сферах, забезпечуючи створення інтегрованого правового поля діяльності держав. У зв'язку з цим великого значення набули правові норми та принципи, що закріплюють «стандартизовані правила поведінки суб'єктів міжнародного права» у різних сферах міждержавного співробітництва [1]. Зокрема, А. І. Дмитрієв виділив «міжнародні стандарти в галузі прав людини» [2]; В. М. Шкабаро — «міжнародно-правові стандарти організації та розвитку територій та місцевої демократії» [3]; О. Тунов — відповідні стандарти у сфері «охорони навколишнього середовища та його раціонального використання і відтворення», «протидії корупції» [4] і т. д. Сучасна універсальна договірно-правова антитерористична база визначає єдиний кримінально-правовий механізм боротьби з міжнародним тероризмом, і її слід розглядати у контексті формування відповідного стандарту в цій сфері. Дослідження універсального міжнародного стандарту кримінально-правової боротьби з тероризмом становить значний інтерес як з теоретичного, так і з практичного погляду, оскільки дозволяє визначити основні норми та принципи універсальних антитерористичних договорів, що забезпечують глобальну кримінально-правову боротьбу з тероризмом, виступає основою практичного забезпечення правової уніфікації та гармонізації у вказа-

ній сфері та пошуку шляхів вдосконалення цієї боротьби і т. д. Різні аспекти кримінально-правового регулювання міжнародної боротьби з тероризмом вивчали, зокрема, Т. С. Бояр-Созонович, Л. М. Галенська, А. Лабайль, Л. А. Моджорян, Д. О'Донелл, В. П. Панов, Ф. Рішар, але питання відповідного міжнародно-правового стандарту ними не досліджувалося. Водночас Н. А. Зелінська вказала на «міжнародно-правові стандарти криміналізації терористичних злочинів» [5], які є елементом згаданого стандарту. Ю. О. Лепешков слушно зазначив, що розробка міжнародних стандартів є одним з найважливіших напрямів міждержавного співробітництва у боротьбі з тероризмом, та виділив «універсальні міжнародні стандарти» у цій сфері, зокрема «стандарти договірного походження», однак універсальний стандарт кримінально-правової боротьби з тероризмом ним не розглядався [6]. Зважаючи на вищевикладене, метою цієї статті є дослідження універсального міжнародного стандарту кримінально-правової боротьби з тероризмом у контексті визначення шляхів підвищення її ефективності.

Вихідним елементом глобальної кримінально-правової боротьби з тероризмом є обов'язок держав-учасниць універсальних антитерористичних угод щодо національної криміналізації злочинних діянь, вказаних у цих угодах (такого обов'язку не містять лише Конвенція про правопо-

рушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна, 1963 р.; Протокол 2014 р., що змінює вказану Конвенцію, та Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення 1991 р.). Ці угоди передбачають криміналізацію закінчених злочинів, замаху на їх вчинення, погрози їх вчинення та різні форми співучасті. З метою запобігання терористичним актам на стадії планування та підготовки у деяких із них запроваджена концепція «об'єднання зловмисників», або «злочинної змови», яка забезпечує встановлення кримінальної відповідальності «на момент, що передує фактичному застосуванню насильства» [7]. Водночас вони не містять конкретних стандартів пеналізації (при цьому «ступінь пеналізації» розглядається як «показник інтенсивності криміналізації того чи іншого діяння» [8]), закріплюючи лише загальну вимогу щодо високої інтенсивності криміналізації, наприклад, зобов'язавши держави встановити покарання за відповідні злочини з урахуванням їх «тяжкого характеру» [9]. У зв'язку з цим не забезпечена міжнародна уніфікація санкцій за їх вчинення, що знижує ефективність глобальної кримінально-правової боротьби з тероризмом. В умовах, коли міжнародне право стає «наднаціональним «знаменником» універсалізації кримінально-правових систем» [10], необхідною є уніфікація антитерористичного законодавства держав на основі єдиних стандартів пеналізації, що сприятиме забезпеченню адекватного покарання за терористичні злочини.

Деякі універсальні антитерористичні угоди містять положення щодо можливості притягнення юридичної особи, яка знаходиться на території держави-учасниці або заснована згідно з її законами, до кримінальної відповідальності у разі «вчинення фізичною особою, відповідальною за управління цією юридичною особою або контроль за нею, яка виступає в своєму офіційному статусі», злочину, передбаченого відповідною угодою [11]. Незважаючи на дискусії щодо обґрунтованості й доцільності інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб, у доктрині та практиці права закріплюється підхід, що розглядає її запровадження виправданим. Це може

сприяти підвищенню ефективності міжнародної кримінально-правової боротьби з тероризмом, але положення універсальних антитерористичних угод щодо цього аспекту є недостатньо конкретними та узгодженими, потребуючи відповідного вдосконалення. Деякі з цих угод містять положення, відповідно до якого держави-учасниці повинні співробітничати «шляхом вжиття всіх можливих заходів, включаючи, за необхідності, законодавчі заходи, з попередження підготовки в межах їхніх відповідних територій до вчинення цих злочинів у межах і за межами їхніх територій і заходи щодо протидії такій підготовці, в тому числі заходи по забороні на їхніх територіях незаконної діяльності осіб, груп та організацій, які підбурюють, організують, умисно фінансують» ці злочини, «сприяють їм або беруть у них участь» [12]. Заборона незаконної діяльності відповідних колективних суб'єктів може бути дієвим засобом запобігання терористичним злочинам, однак потрібні єдині міжнародні підходи, що сприяли б її реалізації, адже, наприклад, через відсутність єдиного міжнародного переліку терористичних організацій держави на власний розсуд вирішують, які організації віднести до терористичних.

Універсальні антитерористичні угоди закріпили широкий спектр підстав для встановлення їх державами-учасницями юрисдикції над вказаними у них злочинами (при цьому у сфері міжнародного права кримінальна юрисдикція виступає не лише як вияв «правової влади» держави, але й як «зобов'язання держави, що витікає з міжнародного договору» [13]). Найпершою підставою визначено вчинення відповідного злочину на території держави-учасниці. На основі принципу активної персональності передбачено встановлення юрисдикції держави щодо терористичних діянь екстратериторіального характеру, вчинених її громадянами або особами без громадянства, які постійно проживають у ній. Принцип пасивного громадянства, на основі якого юрисдикція держави поширюється на злочини, що завдали шкоди її громадянам, незалежно від місця їх вчинення та громадянства злочинців, загалом викликав певну полеміку, але поступово здобув визнання [14], і його закріплення

у сфері міжнародної боротьби з тероризмом виявилось вкрай актуальним. На основі принципу протективності можливе встановлення кримінальної юрисдикції держави-учасниці у разі вчинення за її межами терористичного злочину, що зачіпає її суттєві інтереси, наприклад, коли злочин вчинено «проти державного чи урядового об'єкта цієї держави за кордоном» [15]. Водночас, починаючи з Конвенції про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден 1970 р., підписаної у Гаазі, до універсальних антитерористичних угод включене положення, згідно з яким кожна держава-учасниця повинна вжити заходи, які можуть виявитися необхідними, щоби встановити свою юрисдикцію над злочином у випадку, коли гаданий злочинець перебуває на її території й вона не видає його одній з держав, що мають зв'язок із цим злочином. Таким чином, обов'язок щодо встановлення юрисдикції над злочином з боку держав, що мають із ним зв'язок, був доповнений обов'язком кожної держави-учасниці встановити свою юрисдикцію на підставі перебування гаданого злочинця на її території, якщо вона не видає його одній зі згаданих держав, у зв'язку з чим йдеться про закріплення «двошарової системи юрисдикції» та встановлення зв'язку між «функціонуванням положення щодо видачі та переслідування, з одного боку, та тим, що уявляється субсидіарним здійсненням універсальної юрисдикції, з іншого» [16]. Вищевказане положення було використано як модель для більшості сучасних конвенцій щодо міжнародної боротьби зі злочинністю, які містять обов'язок держав «aut dedere aut judicare», й Комісія міжнародного права висловила рекомендацію, щоби «держави враховували Гаазьку формулу при вжитті заходів з метою ліквідувати будь-які пробіли в існуючому конвенційному режимі» [17].

Оскільки про свою юрисдикцію над злочином можуть заявити одразу декілька держав-учасниць договору, це створює відповідні складнощі. При цьому універсальні антитерористичні договори передбачили обов'язкову та факультативну юрисдикцію, наприклад, відповідно до п. 1 ст. 9 Міжнародної конвенції про боротьбу з актами ядерного терориз-

му 2005 р. «кожна держава-учасниця вживає таких заходів, які можуть виявитися необхідними для встановлення її юрисдикції» над відповідними злочинами на основі принципу територіальності та активного громадянства, а відповідно до п. 2 її ст. 9 держава-учасниця «може також установити свою юрисдикцію» на підставі, наприклад, принципу пасивного громадянства [18], але це не забезпечує повного вирішення зазначеної проблеми. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 р. передбачила координацію дій держав у випадку конкуренції юрисдикцій, але здійснення такої координації не є обов'язковим, і її механізм не визначений [19]. Спроба подолання згаданої проблеми шляхом запровадження консультацій між державами-учасницями міститься у ст. V Протоколу, що змінює Конвенцію про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна, підписаного 4 квітня 2014 р. [20]. Водночас, на нашу думку, найбільш дієвим може бути запровадження в універсальних антитерористичних угодах ієрархії юрисдикцій, із закріпленням пріоритету юрисдикції держави, інтереси якої відповідний злочин зачіпає найбільше (однак про пріоритет йдеться умовно, адже «якщо при конкуренції юрисдикцій не порушуються загально-визнані принципи міжнародного права, то жодна з них не може мати переваг» [21]). Суттєвим недоліком є те, що вказані угоди жорстко не закріплюють обов'язкового характеру вирішення спорів між державами-учасницями щодо їх тлумачення або застосування.

У разі вчинення відповідного злочину держава-учасниця універсальної антитерористичної угоди має вжити заходів для затримання гаданого злочинця та розслідування фактів. Якщо ця держава не видає гаданого злочинця, вона повинна забезпечити його переслідування відповідно до свого законодавства, при цьому принцип «aut dedere aut judicare» має «зробити переслідування автоматичним» [22]. Таким чином, основою глобальної кримінально-правової боротьби з тероризмом є принцип забезпечення невідворотності покарання за терористичні злочини. Із ним тісно пов'язаний принцип неприпустимості виправдання терориз-

му (наприклад, відповідно до Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму, кожна її держава-учасниця «вживає таких заходів, які можуть бути необхідними», для забезпечення того, щоби злочинні діяння, що підпадають під дію Конвенції, «за жодних обставин не підлягали виправданню з будь-яких міркувань політичного, філософського, ідеологічного, расового, етнічного, релігійного або іншого аналогічного характеру» [23]).

Важливим є принцип міжнародного співробітництва у кримінальних справах у боротьбі з тероризмом (в універсальних антитерористичних угодах головна увага приділена таким його формам, як видача та взаємна правова допомога). Зокрема їх положення спрямовані на максимальне уможливлення видачі, наприклад, у відносинах між державами-учасницями, які не обумовлюють видачу наявністю спеціального договору, злочини, визначені вказаними угодами, розглядаються як такі, що тягнуть видачу; коли держава-учасниця, яка обумовлює видачу наявністю договору, одержує прохання про видачу від іншої держави-учасниці, з якою вона не має договору про видачу, ця запитувана держава може розглядати універсальну антитерористичну угоду як правову підставу для видачі у зв'язку із зазначеними в ній злочинами і т. д. (положення щодо видачі детально сформульовані, наприклад, у ст. 13 Міжнародної конвенції про боротьбу з актами ядерного тероризму [24]). Водночас, хоча держава-учасниця універсальної антитерористичної угоди має забезпечити кримінальне переслідування, якщо вона не видає гаданого злочинця, вона не зобов'язана видавати його. Зважаючи на це, ефективність міжнародної кримінально-правової боротьби з тероризмом могла би бути підвищена шляхом закріплення обов'язкової видачі, наприклад, тій державі, інтереси якої відповідний злочин зачіпає найбільшою мірою.

Держави-учасниці універсальних антитерористичних договорів повинні надавати одна одній «максимальну» [25] або «найбільш повну» [26] правову допомогу у зв'язку з відповідними кримінально-процесуальними діями. Згідно з Міжнародною конвенцією про боротьбу з фінансуванням тероризму, її держави-

учасниці «не можуть відхиляти прохання про видачу або взаємну правову допомогу тільки на тій підставі, що вона стосується злочину, пов'язаного з податками», та «не можуть відхиляти прохання про взаємну правову допомогу, посиляючись на банківську таємницю» [27]. Кардинальним кроком у сфері забезпечення видачі стало закріплення у згаданих договорах, починаючи з Міжнародної конвенції про боротьбу з бомбовим тероризмом 1997 р., відмови від принципу невидачі політичних злочинців, основою чого є підхід, згідно з яким засоби захисту прав людини не повинні використовуватися для заохочення безкарності. Водночас включення до них антидискримінаційного положення фактично створює підґрунтя для невидачі злочинців. Зокрема відповідно до згаданої Конвенції, жодний із визначених нею злочинів «не розглядається для цілей видачі або взаємної правової допомоги як політичний злочин або як злочин, пов'язаний з політичним злочинцем, або злочин, викликаний політичними мотивами», й пов'язане з ним прохання про видачу або взаємну правову допомогу «не може бути відхилено тільки на тій підставі, що воно стосується політичного злочину або злочину, пов'язаного з політичним злочинцем, або злочину, викликаного політичними мотивами» [28]. Водночас ніщо у згаданій Конвенції «не повинно тлумачитись як таке, що зобов'язує видавати будь-яку особу або надавати взаємну допомогу», якщо запитувана держава має вагомі підстави вважати, що прохання про видачу у зв'язку із зазначеними у ній злочинами або про взаємну правову допомогу щодо них «має на меті судове переслідування або покарання цієї особи з причини її раси, віросповідання, національності, етнічного походження чи політичних переконань або що задоволення цього прохання завдало б шкоди становищу цієї особи з будь-якої з цих причин» [29]. На нашу думку, згадане антидискримінаційне положення має бути сформульоване таким чином, щоби обмежити ймовірність зловживання ним у процесі боротьби з тероризмом.

Універсальні антитерористичні угоди закріплюють принцип поваги прав людини у процесі кримінально-правової боротьби з тероризмом. Зокрема вказане

антидискримінаційне положення було запроваджене саме з міркувань того, що здійснення цієї боротьби не повинно захочувати дискримінацію. Вони містять низку інших важливих положень стосовно забезпечення прав особи, щодо якої здійснюються відповідні дії у процесі кримінально-правової боротьби з тероризмом. Зокрема йдеться про гарантії справедливого поводження, в тому числі користування «всіма правами і гарантіями» відповідно до законодавства держави, на території якої перебуває затримана особа, та «застосовуваних положень міжнародного права» [30]. У Міжнародній конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму окремо згадано актуальний аспект, пов'язаний із захистом прав жертв тероризму та членів їхніх сімей [31] (зокрема на сучасному етапі визнана необхідність «визначити права та потреби жертв актів тероризму, підтримувати їх та забезпечити відшкодування шкоди, якої вони зазнали» [32]). Однак у вказаній Конвенції потребує конкретизації механізм реалізації відповідних прав жертв тероризму та членів їхніх сімей.

Зазначимо, що вищерозглянуті положення стосовно кримінально-правової боротьби з тероризмом загалом відтворені у проекті всеосяжної конвенції щодо міжнародного тероризму [33].

Таким чином, можна стверджувати, що універсальні антитерористичні договори містять сукупність норм та принципів, що утворюють універсальний міжнародний стандарт кримінально-правової боротьби з тероризмом, на основі якого на загальносвітовому рівні має бути забезпечена невідворотність покарання за визначені ними злочини при дотриманні прав людини у процесі цієї боротьби. Підвищення ефективності глобальної кримінально-правової боротьби з тероризмом потребує конкретизації відповідних положень цих договорів та вдосконалення механізмів досягнення вказаної цілі відповідно до вищезазначених напрямів. Перспективним напрямом подальших наукових розвідок є дослідження шляхів підвищення ефективності універсального міжнародно-правового регулювання боротьби з тероризмом у контексті забезпечення його загальносоціальної профілактики.

ПРИМІТКИ

1. Юридична енциклопедія : у 6 т. / Ю. С. Шемшученко (гол. редкол.) [та ін.]. — К. : Українська енциклопедія, 2003. — Т. 5. П—С. — С. 615.
2. Дмитрієв А. І. Міжнародне гуманітарне право: основи концепції / А. І. Дмитрієв ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Вища школа права при Ін-ті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К. : Логос : Фахівець, 1999. — С. 87.
3. Шкабаро В. М. Міжнародно-правові стандарти управління територіями / В. М. Шкабаро // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Юридичні науки. — 2013. — № 1 (4). — С. 28.
4. Тіунов О. Правові стандарти як засіб регулювання міжнародних та внутрішньодержавних відносин / О. Тіунов // Міжнародне право. — 2012. — № 1. — С. 18, 23.
5. Зелинская Н. А. Международные преступления и международная преступность / Н. А. Зелинская ; М-во образования и науки Украины ; Одесская нац. юрид. акад. — О. : Юрид. літ., 2006. — С. 381—390.
6. Лепешков Ю. А. Определение терроризма и универсальные международные стандарты в сфере борьбы с ним [Електронний ресурс] / Ю. А. Лепешков // Журнал международного права и международных отношений. — 2010. — № 4. — Режим доступу : <http://evolutio.info/content/view/1754/232/>.
7. Предотвращение террористических актов: стратегия в области уголовного правосудия, интегрирующая нормы верховенства закона в осуществлении положений документов Организации Объединенных Наций по борьбе с терроризмом : рабочий документ по технической помощи / Управление Организации Объединенных Наций по наркотикам и преступности. — Нью-Йорк : Организация Объединенных Наций, 2006. — С. 12.
8. Основания уголовно-правового запрета. Криминализация и декриминализация / В. Н. Кудрявцев [и др.]. — М. : Наука, 1982. — С. 17—18.
9. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 15 груд. 1997 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_374.
10. Кибальник А. Г. Современное международное уголовное право / А. Г. Кибальник. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Волтерс Клувер, 2010. — С. 282.

11. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_518.
12. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 15 груд. 1997 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_374.
13. Дремина-Волок Н. В. Установление и осуществление уголовной юрисдикции как международно-правовое обязательство государства / Н. В. Дремина-Волок // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». — О. : Юрид. літ., 2011. — Вип. 59. — С. 77.
14. Freestone D. International cooperation against terrorism and the development of international law principles of jurisdiction / D. Freestone // Terrorism and international law / R. Higgins, M. Flory (eds.) [et al.]. — London [etc.] : Taylor & Francis Group, Routledge : LSE, 2002. — P. 44—45.
15. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму від 14 верес. 2005 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_d68.
16. Документ ООН A/CN.4/630 от 18 июня 2010 г. Обзор многосторонних конвенций, которые могут иметь значение для работы Комиссии международного права над темой «Обязательство выдавать или осуществлять судебное преследование (*aut dedere aut judicare*)». Исследование, подготовленное Секретариатом [Електронний ресурс]. — С. 83. — Режим доступу : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/412/79/PDF/N1041279.pdf?OpenElement>.
17. Report of the International law commission. Sixty-sixth session (5 May — 6 June and 7 July — 8 August 2014). General Assembly official records. Sixty-ninth session. Supplement № 10 (A/69/10) [Електронний ресурс]. — С. 155. — Режим доступу : <http://legal.un.org/ilc/reports/2014/2014report.htm>. — Завантаження з екрана.
18. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму від 14 верес. 2005 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_d68.
19. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_518.
20. Protocol to amend the Convention on offences and certain other acts committed on board aircraft. Done at Montreal on 4 April 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.icao.int/Meetings/AirLaw/Documents/Protocole_mu.pdf?Mobile=1.
21. Сафаров Н. А. Экстрадиция в международном уголовном праве: проблемы теории и практики / Н. А. Сафаров. — М. : Волтерс Клувер, 2005. — С. 74.
22. Labayle H. Droit international et lutte contre le terrorisme / H. Labayle // Annuaire français de droit international. — 1986. — Volume 32. — P. 118.
23. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_518.
24. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму від 14 верес. 2005 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_d68.
25. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 15 груд. 1997 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_374.
26. Конвенція про боротьбу з незаконними актами по відношенню до міжнародної цивільної авіації від 10 верес. 2010 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/954_013.
27. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_518.
28. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 15 груд. 1997 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_374.
29. Там само.
30. Там само.
31. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_518.
32. The criminal justice response to support victims of acts of terrorism / United Nations office on drugs and crime. — New York : United Nations, 2011. — С. 2.
33. Документ ООН A/C.6/65/L.10 от 3 нояб. 2010 г. Меры по ликвидации международного терроризма. Доклад Рабочей группы [Електронний ресурс]. — С. 4—20. — Режим доступу : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N10/618/23/PDF/N1061823.pdf?OpenElement>.

Грачева Виктория. Универсальный международный стандарт уголовно-правовой борьбы с терроризмом в контексте ее эффективности.

В статье исследован универсальный международный стандарт уголовно-правовой борьбы с терроризмом в контексте ее эффективности. В связи с этим рассмотрены основные нормы и принципы универсальных антитеррористических договоров, обеспечивающие глобальную уголовно-правовую борьбу с терроризмом, и определены направления ее совершенствования.

Ключевые слова: универсальный международный стандарт уголовно-правовой борьбы с терроризмом, универсальные антитеррористические договоры, эффективность международно-правового регулирования борьбы с терроризмом.

Grachova Viktoriia. The universal international standard of the criminal law-based fight against terrorism in the context of its efficiency.

The universal international standard of the criminal law-based fight against terrorism in the context of its efficiency has been studied in the article. The formation of this standard is based on the current process of creation of an integrated legal field which provides unified universal regulation of the activities of States in different spheres of cooperation, particularly in the sphere of international fight against terrorism. The universal anti-terrorist treaties define a uniform criminal justice mechanism for combating terrorism and they must be considered in the context of the formation of a corresponding legal standard. The universal international standard of the criminal law-based fight against terrorism represents a complex of legal norms and principles, contained in the universal anti-terrorist treaties, which are designed with the aim to assure the unavoidability of punishment for terrorist offenses while respecting human rights in the process of criminal law-based fight against terrorism.

In connection with this the author has examined the main norms and principles of the universal anti-terrorist treaties on which the global criminal law-based fight against terrorism is founded. The primary element of the universal international standard of the criminal law-based fight against terrorism is the duty of the State Parties to criminalize terrorist offenses defined by those treaties in the national legislation, although they do not provide any specific standard for their penalization. The other standard legal norms which provide a uniform global mechanism for combating terrorism are linked to the jurisdiction of States over terrorist offenses and «aut dedere aut judicare» principle in the context of the individual responsibility, and also to the issue of criminal responsibility of the legal entities (in recent treaties).

The most important standard principles of the universal anti-terrorist treaties, studied in the article, are the principle according to which the unavoidability of punishment for terrorist offenses must be assured; the principle of the impermissibility of justification of terrorism; the principle of the international cooperation in criminal matters; the principle of respecting human rights in the process of the criminal law-based fight against terrorism. The directions for the improvement of the corresponding legal provisions of the universal anti-terrorist treaties have been pointed out in the article.

Key words: universal international standard of the criminal law-based fight against terrorism, universal anti-terrorist treaties, unavoidability of punishment for terrorist offenses, respecting human rights in the process of the global fight against terrorism, efficiency of the international legal regulation of fight against terrorism.